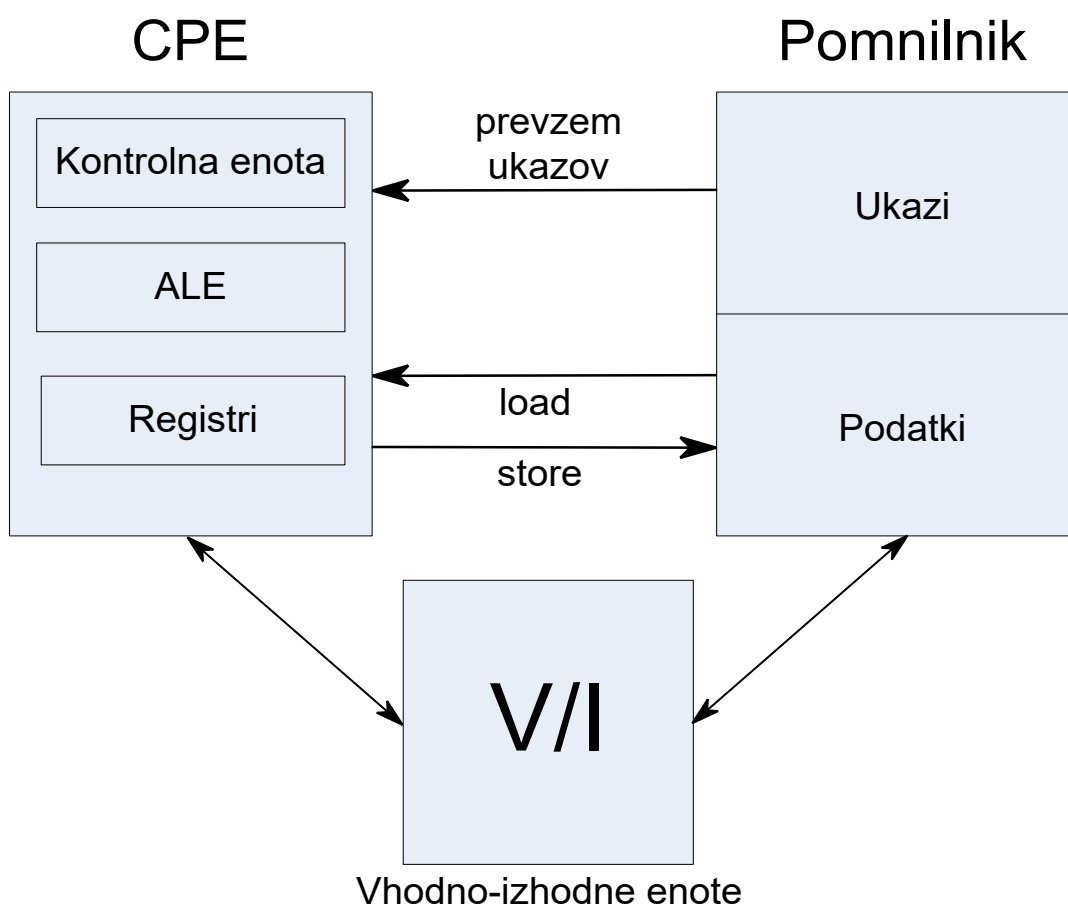

3. Procesor HIP: load in store ukazi

Procesor HIP - Hipotetični Procesor, ki ga bomo spoznali pri predmetu je registrsko-registrski (ang. *load/store*) procesor, kar pomeni, da se morajo operandi nahajati v registrih (ne v pomnilniku), preden lahko nad njimi izvedemo neko operacijo npr. seštevanje. Za prenašanje operandov med pomnilnikom in registri procesorja imamo na voljo ukaze load/store.

Pomnilnik

V pomnilniku hranimo programe, ki jih želimo izvesti na procesorju in so sestavljeni iz ukazov in podatkov. Program napišemo v nekem programskem jeziku. V našem primeru bomo za to uporabljali zbirni jezik za procesor HIP. Tako napisan program, je potrebno najprej prevesti v strojno kodo, ki jo razume HIP in nato naložiti v pomnilnik. To storimo s pomočjo zbirnika - prevajalnik za zbirni jezik.

Ukazi in podatki so v pomnilku organizirani v pomnilniške besede. Pomnilniška beseda je najmanjše zaporedje bitov, ki ima svoj pomnilniški naslov. V našem primeru je pomnilniška beseda dolga 8 bitov.

Ukazi zbirnega jezika za procesor HIP

Ukaze v zbirnem jeziku ločimo v dve skupini: psevdo ukaze in ukaze procesorja HIP.

Psevdo ukazi

Ti ukazi se ne prevedejo v ukaze, ki jih izvaja procesor, ampak služijo kot navodilo zbirniku. Z njimi opišemo strukturo našega programa in umestimo podatke v pomnilnik. Sintaktično jih prepoznamo po tem, da se vedno začnejo z znakom '.'.

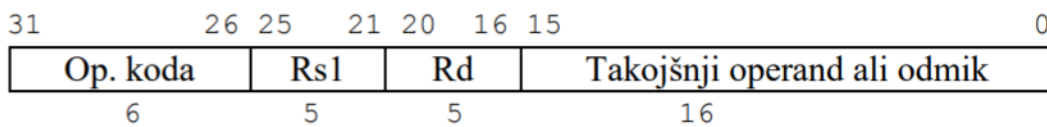
Psevdo ukaz	Opis
.data	Začetek pomnilniškega segmenta s podatki
.code	Začetek pomnilniškega segmenta z ukazi
.org n	Nastavi pomnilniški naslov na n
.space n	Rezerviraj n bajtov prostora v pomnilniku
.word $n1, n2, \dots$	Zapiši 32-bitna cela števila $n1, n2, \dots$ zaporedno v pomnilnik
.word16 $n1, n2, \dots$	Zapiši 16-bitna cela števila $n1, n2, \dots$ zaporedno v pomnilnik
.byte $n1, n2, \dots$	Zapiši 8-bitna cela števila $n1, n2, \dots$ zaporedno v pomnilnik
.align n	V pomnilniku se premakni na naslednji najbližji pomnilniški naslov deljiv z n , če je trenutni naslov deljiv potem ne naredi nič.

Ukazi procesorja HIP

Ti ukazi se prevedejo v strojne ukaze za procesor, ki jih potem, ko zaženemo program, procesor enega za drugim izvaja. Ukazi za procesor HIP so dolgi 32 bitov (štiri pomnilniške besede) in so dveh različnih tipov. Tu si bomo ogledali ukaze load/store, ki so tipa 1 in so namenjeni prenašanju operandov med pomnilnikom in procesorjem.

Ukazi load/store

Procesor HIP ima na voljo 32 splošno-namenskih registrov z oznakami r0 do r31, v katere lahko nalagamo operande. Posebnost je le register r0, v katerem je vedno zapisana vrednost 0 in ga ne moremo spreminjati. Vsak register je dolg 32 bitov, torej lahko hranimo v njem 4 pomnilniške besede. Ukazi load/store so sestavljeni na naslednji način:

Primeri load/store ukazov

Ukaz	Pomen	Opis
lw r1, 80(r2)	r1<- M[80+2]	V register r1 naloži vrednost, ki se nahaja v pomnilniku na naslovu (80 + trenutna vrednost v registru r2)
sw 70(r2),r1	M[70+r2]<-r1	Vrednost, ki se nahaja v registru r1 zapiši v pomnilnik na naslov (70 + trenutna vrednost v registru r2)

Primer programa v zbirnem jeziku za procesor HIP

Kaj se po koncu izvajanja programa nahaja v registru r3?

; Vaja03 primer load/store

```

.data
.org 0x400
A: .byte 96
B: .byte 0x05
.align 4
C: .space 4
D: .word16 -16

.code
.org 0x0
lb r1, 0x400(r0)
sb 0x406(r0), r1
sb C(r0), r1
sb C+1(r0), r1
lb r2, 0x401(r0)
sb C(r2), r0
lh r3, D(r0)
sw A(r0), r3
lbu r1, B(r0)
sh C(r0), r1
lw r3, C(r0)
halt

```

Zgornji program je razdeljen na dva dela. V prvem delu, ki se začne z psevdo ukazom `.data` definiramo podatke, ki jih bomo uporabili v programu. V drugem delu, ki se začne s psevdo ukazom `.code` pa sledijo ukazi, ki jih bo izvajal procesor HIP.

Poglejmo si najprej podatkovni del programa. Psevdo ukaz `.org 0x400`, da navodilo zbirniku, da naj se postavi na pomnilniški naslov `0x400` (šestanjstiški zapis), kjer se bodo

začeli podatki. Sledita psevdo ukaza:

```
A:    .byte 96  
B:    .byte 0x05
```

Ukaza imata tudi oznaki A in B, ki sta v pomoč programerju, da mu ni treba na pamet vedeti, kje v pomnilniku se kaj nahaja, ampak se kasneje v ukazih lahko sklicuje na oznake. Oznake so v zbirniku analogija spremenljivk v višjih programskih jezikih. V bistvu pa samo predstavljajo pomnilniški naslov na katerem se nek podatek ali ukaz nahaja. Oznaka A je v tem primeru ekvivalentna naslovu 0x400 in oznaka B naslovu 0x401.

Psevdo ukaz `.byte`, ki mu sledi število zbirniku pove naj v pomnilniku rezervira 1 bajt prostora (eno pomnilniško besedo) za število in ga zapiše v pomnilnik.

Psevdo ukaz `.align 4` naroči zbirniku, da se prestavi (če je to potrebno) na naslednji pomnilniški naslov deljiv s 4. V našem primeru to pomeni, da se zbirnik premakne na naslov 0x404 in od tam naprej vpisuje podatke v pomnilnik.

Sledita dva psevdo ukaza:

```
C:    .space 4  
D:    .word16 -16
```

Prvi v pomnilniku samo rezervira štiri zaporedne bajte (pomnilniške besede) prostora. V pomnilnik ne zapiše nič. V tako rezerviranem delu pomnilnika se ob začetku izvajanja programa nahajajo naključne vrednosti.

Drugi ukaz v pomnilniku rezervira 16 bitov prostora (dve pomnilniški besedi) in vanj vpiše število -16 (zapis z dvojiškim komplementom).

Ob psevdo ukazih sta tudi oznaki C in D, prva predstavlja pomnilniški naslov 0x404, druga pa 0x408.

Pomnilniška slika podatkovnega dela programa pred začetkom izvajanja:

Pomnilniški naslov	Vsebina pomnilniške besede	Komentar
0x400	0x60	Število 16
0x401	0x05	Število 0x05
0x402	??	Neznane vrednosti - preskočimo z .align
0x403	??	
0x404	??	Rezervacija 4 pomnilniških besed z ukazom .space
0x405	??	
0x406	??	
0x407	??	
0x408	0xFF	Število -16 v dvojiškem komplementu s 16 biti
0x409	0xF0	

Drugi del programa se prestavimo na pomnilniški naslov 0x0. Od tu naprej bodo v pomnilniku shranjeni ukazi za procesor HIP. Poglejmo si, kaj vsak od ukazov naredi.

Ukaz	Pomen	Opis	Rezultat izvajanja
lb r1, 0x400(r0)	r1 <- M[0x400+r0]	V register r1 naložimo vrednost, ki se nahaja v pomnilniku na naslovu (0x400 + r0).	V register r1 se naloži vrednost 96.
sb 0x406(r0), r1	M[0x406+r0] <- r1	V pomnilnik na naslov (0x406+r0) shranimo prvih 8 bitov (1 bajt) registra r1.	V pomnilnik na naslov 0x406 se zapiše 96.
sb C(r0), r1	M[0x404+r0] <- r1	V pomnilnik na naslov (0x404+r0) shranimo prvih 8 bitov (1 bajt) registra r1.	V pomnilnik na naslov 0x404 se zapiše 96.

Ukaz	Pomen	Opis	Rezultat izvajanja
sb C+1(r0), r1	$M[0x404+1+r0] <- r1$	V pomnilnik na naslov (0x404+1+r0) shranimo prvih 8 bitov (1 bajt) registra r1.	V pomnilnik na naslov 0x405 se zapiše 96.
lb r2, 0x401(r0)	$r2 <- M[0x401+r0]$	V register r2 naložimo vrednost, ki se nahaja v pomnilniku na naslovu (0x401+r0).	V register r2 se naloži vrednost 5.
sb C(r2), r0	$M[0x404+r2] <- r0$	V pomnilnik na naslov (0x404+r2) shranimo prvih 8 bitov (1 bajt) registra r0.	V pomnilnik na naslov 0x409 se zapiše 0.
lh r3, D(r0)	$r3 <- M[0x408+r0]$	V register r3 naložimo vrednost dolgo dva bajta, ki se nahaja v pomnilniku od naslova (0x408+r0) naprej.	V register r3 se naloži vrednost -16 zapisana v dvojiškem komplementu s 16 biti. Pride do razširitve predznaka na preostalih 16 bitov registra.
sw A(r0), r3	$M[0x400+r0] <- r3$	V pomnilnik se od naslova (0x400+r0) naprej zapišejo vsi štirje bajti iz registra r3.	V pomnilnik se v pomnilniške besede na naslove 0x400, 0x401, 0x402, in 0x403 zapiše 32-bitna vrednost 0xFFFFFFF0 - na vsak naslov 1 bajt; to je število -16 zapisano z 32 biti v dvojiškem komplementu.

Ukaz	Pomen	Opis	Rezultat izvajanja
lbu r1, B(r0)	r1 <- M[0x401+r0]	V register r1 naložimo vrednost, ki se nahaja na naslovu (0x401+1).	V register r1 se naloži vrednost 0xFF, pri čemer ne pride do razširitve predznaka; preostalih 24 bitov registra se postavi na 0.
sh C(r0), r1	M[0x404+r0] <- r1	V pomnilnik se od naslova (0x404+r0) naprej zapišeta prva dva bajta registra r1.	V pomnilnik se v pomnilniške besede na naslova 0x404 in 0x405 zapiše 16 bitna vrednost 0x00FF - na vsak naslov 1 bajt.
lw r3, C(r0)	r3 <- M[0x404+r0]	V register r3 naložimo vrednost dolgo 4 bajte, ki se nahaja v pomnilniku od naslova 0x404 naprej.	V register r3 se naloži vrednost 0x00FF60??; vprašaja predstavljata naključno vrednost, ki jo je procesor prebral iz pomnilniške besede na naslovu 0x407.
halt		Ustavi procesor	

Pri ukazih load/store, ki prenašajo 2 ali 4 bajte med procesorjem in pomnilnikom mora biti pomnilniški naslov do katerega dostopajo deljiv z 2 oz. 4. To dosežemo z ustrezno rabo psevdno ukaza `.align`.

Ukaza `lb` in `lh` imata tudi 'nepredznačeni' različici `lbu` in `lhu`. Pri slednjih dveh ne pride do razširitve predznaka v registru. Če je število, ki ga naložimo v register negativno se preostali biti registra postavijo na 0 in ne na 1 kot v primeru ukazov `lb` in `lh`.

Pomnilniška slika podatkovnega dela programa po koncu izvajanja:

Pomnilniški naslov	Vsebina pomnilniške besede
0x400	0xFF
0x401	0xFF
0x402	0xFF
0x403	0xF0
0x404	0x00
0x405	0xFF
0x406	0x60
0x407	??
0x408	0xFF
0x409	0x00

Naloga

Napišite program v zbirniku za procesor HIP, ki po vrsti izvede naslednje operacije:

1. predznačeno naloži 8-bitno vrednost 128 iz pomnilnika v register R1
2. nepredznačeno naloži 8-bitno vrednost -55 iz pomnilnika v register R2
3. predznačeno naloži 16-bitno vrednost 0xF123 iz pomnilnika v register R3
4. nepredznačeno naloži 16-bitno vrednost 0xEC23 iz pomnilnika v register R4
5. naloži 32-bitno vrednost 0x12345678 iz pomnilnika v register R5
6. naloži vrednost 0 iz pomnilnika v register R6
7. v pomnilniku zamenja vrednosti iz točk 1 in 2, 3 in 4 ter 5 in 6 Kakšne so vrednosti v registrih po vsaki operaciji? Se ujemajo z vašimi pričakovanji? Utemeljite. Kaj je zapisano v pomnilniku na naslovih 0x0, 0x1, 0x2 in 0x3? To lahko ugotovimo že iz izvirne kode programa še preden ga prevedemo – kako?

Rešitev

;ARS vaje - resitev

```

.data
.org 0x400
A: .byte 128
B: .byte -55
C: .word16 0xF123
D: .word16 0xEC23
.align 4

```


E: .word 0x12345678
F: .word 0x0

```
.code  
.org 0x0  
lb r1, A(r0)  
lbu r2, B(r0)  
lh r3, C(r0)  
lhu r4, D(r0)  
lw r5, E(r0)  
lw r6, F(r0)
```

```
;Zamenjave  
sb A(r0), r2  
sb B(r0), r1
```

```
sh C(r0), r4  
sh D(r0), r3
```

```
sw E(r0), r6  
sw F(r0), r5  
halt
```

Odgovor 7: Na naslovih 0x0, 0x1, 0x2 in 0x3 se nahaja strojna koda prvega ukaza lb r1, A(r0) tj. 0x90010400. Preberemo jo lahko iz simulatorja za procesor HIP. Lahko pa jo tudi ročno sestavimo na podlagi tabele ukazov in njihovih strojnih kod.